

שמעתא עמיקתא

גליון תל"א | פרשת במדבר | תש"פ | קהילת הניכי הישיבות | רמות ב'

פניני הלכה

אכל מאכל בשרי ביו"ט האם מותר לו לבשל לאחרים מאכל חלבי

א - כתב הד"מ (סי' תקפ"ו ס"ק ו') - כתב מהר"י וויל (דיני והלכות אות כ"ה) מי שמתענה ביו"ט אסור לו לבשל לאחרים, דכיון שאינו יכול לבשל לעצמו אסור לבשל לאחרים, כמי שלא הניח עירוב אסור לבשל לאחרים.

וכ"כ לדינא **בהגהותיו** (סי' תקפ"ו ס"ק) - ומי שמתענה ביו"ט אסור לבשל לאחרים אפי' לצורך בו ביום, דהוי כמי שלא הניח עירוב שאינו מבשל לאחרים.

והנה **בברכי יוסף** (סי' תס"ז אות ה') הביא דברי **הכנסת הגדולה** בתשובה (סי' כ"ב) דמאן דמחמיר שלא לאכול אורז וגבינה בפסח מלבד ביו"ט האחרון, היכא דאירע יו"ט האחרון בשבת אסור לו לבשל אותם המאכלים בע"ש. ורק אם אשתו אוכלת אותם הדברים בפסח יכולה לבשל כיון שהיא מבשלת ואוכלת בו ביום.

ובמחזיק ברכה (סי' ס"ח) הוסיף עוד דמבואר בתשובת הכנה"ג שם ד**מהר"י איסקאפא** התיר בזה. וכתב שם המחז"ב דהכנה"ג סמך על דין המהר"י, ויש לדחות הראיה משם דשאני התם דמתענה ואינו יכול לבשל כלל לעצמו וכ"ש לאחרים, דלא שרי מטעם הואיל אלא היכא דמותר לבשל לעצמו בלא הואיל, אבל היכא דמבשל לעצמו [שאר דברים] י"ל דשרי לבשל האורז אף שאינו אוכלו, דאי מקלעי ליה אורחים גם האורז חזי ליו"ט.

ויעויין **בחת"ס** (אוי"ח סי' ע"ט) דנשאל ממו"ח הגאון **רעק"א** דבפוזנא נוהגים לאכול פירות יבשים ביו"ט אחרון של פסח, והנה אז חל בשבת, אם מותרים להכין תבשילין הנייל ביו"ט שבעיניו של פסח לצורך מחר, דהרי ע"י עירוב תבשילין לא הותר אלא ע"י הואיל אי מקלעי ליה אורחים, והכא לא שייך זה דהא אסורים ביומיה, והיה נראה למו"ח להתיר דהא מתיירין פירות יבשים לכל חולה שאין בו סכנה ונימא הואיל וחזי לחולה אפי' שאב"ס, וזה שכיח. והחת"ס לא הודה לו דנהי דחולה שאב"ס שכיח מ"מ לא שכיח שיהיה אותו חולה צריך לפירות יבשים.

ומבואר דהיכא דשכיח מי שיאכל את המאכל אף החת"ס מודה דשרי, אע"פ דהמאכל לא חזי למבשלו. **ב -** ומצינו **במג"א** שם (סי' כ"ב) שכתב - ואין להתיר מטעם הואיל ויכול לשאול על נדרו דלא אשכח דמותר לבשל מטעם הואיל אלא היכא דמותר לבשל לעצמו בלא הואיל, כגון לאפות חלה וכן האופה מו"ט לחול וכ"ו. עכ"ל דיני מהר"י סי' נ"ה. ולפי מ"ש ס"ס תקי"ב לא שרי לכתחילה משום הואיל, וע"י בתוסי' פ"ג דפסחים. ומשמע מזה דאפי' משרתת אסורה לבשל דלא כמ"ש הלבוש ס"ו תקצ"ז עמ"ש שם. וביו"ט שחל להיות ע"ש אסור לבשל מו"ט לשבת, ואפי' ע"י עירוב לא מהני אלא מטעם הואיל ואי מקלעי ליה אורחים כמ"ש ס"א, והכא כיון שהוא אסור לבשל לאחרים ל"ש האי טעמא, ומ"מ אחרים אופין ומבשלין לו.

ו**כתב הרב פעלים** (אוי"ח ח"ב סי' ל') דנפק"מ בין הטעם הנוכח במהר"י דלא שרי מטעם הואיל אלא היכא דמותר לבשל לעצמו בלא הואיל, לטעם השני הנוכח במג"א דלא שרי לכתחילה משום הואיל. בכה"ג דהמבשל מקפיד שלא לאכול את המאכל שמבשל וכגון שנוהג שלא לאכול אורז בפסח ורוצה לבשל אורז לאחרים, דלטעמא דמהר"י יש להתיר דהלא מותר בשאר מיני תבשילים, אבל לטעם הנוכח במג"א יש לאסור דהא בעינן להואיל. וע"ש דהביא דברי החיד"א דדחה ראיית הכנה"ג וכתב דהאמת אתו, מיהו אע"ג דאין לאסור מטעם המהר"י יש לאסור מהטעם הנוכח במג"א.

שמעתא אליבא דהלכתא

האם מותר לסדר הבית ביו"ט לכבוד שבת.

א. הכנות מו"ט ליו"ט שני, לשבת ולחול. ב. אילו הכנות אסורות. ג. מו"ט לשבת. ד. עירוב תבשילין. ה. להתיר הדלקת הנר. ו. להתיר עירוב תחומין וחצרות. ז. להתיר הכנות ללא מלאכה (למחמירים לעיל). ח. הכנה לצורכי סעודה (למחמירים לעיל בהכנות מו"ט לשבת).

א. הכנות מו"ט ליו"ט שני, לשבת ולחול

אייתא **בביצה** (י: ז) דאסור לבשל ביו"ט אלא כדי צורך היום, אבל מו"ט לחברו או מו"ט לשבת אסור. וכ"ש מו"ט לחול שאסור. וכן פסקו **הטשו"ע** (רס"י תקג).

ואייתא **בשבת קי"ג ע"א**, מציעין את המטות מלילי שבת לשבת, אבל לא משבת למוצ"ש. וכן שנינו **בשבת קי"ח ע"א**, ת"ר קערות שאכל בהן ערבית מדיחן לאכול בהן שחרית, שחרית מדיחן לאכול בהן צההרים, צההרים מדיחן לאכול בהן במנחה, מן המנחה ואילך שוב אינו מדיחן, אבל כוסות וקיתונות וצלוחיות מדיחן והולך כל היום כולו לפי שאין קבע לשתיה, ע"כ. וכן פסק **השו"ע** (סי' שכג ס"ג). וביאר **הראב"ד** (שבת פכ"ג ה"ז) שמן המנחה ואילך שוב אינו מדיחן מפני שהוא טורח לחול. וע"י **במג"ד משנה** (ס"ג) שכן הוא כוונת **הרמב"ם** שכתב שם שאסור מפני שהוא כמתקן, דהיינו שמתקן לחול. וכן הוא **ברש"י** (שם קיד: ד"ה אסור). וכן פסק **הגר"ז** (סי' שכג אות ו') דאסור בכה"ג מפני שטורח ומכין משבת לחול. ו**המ"ב** (סי' כ"ח) כתב דאסור מפני הטורח. וע"י **מש"כ** עוד בזה בס"ד בגליון רע"א. נמצא דאף הכנה שאין בה מלאכה אסורה משבת לחול. ומבואר **ברמ"א** (סי' תרס"ז ס"א) דלא רק משבת או מו"ט לחול אסור להכין, אלא אף מו"ט ליו"ט שני אסור, וע"כ כתב ע"פ **המהר"ל** דאסור להעמיד השלחנות והספסלים בבית לצורך הלילה, דהוי הכנה. וכת' **המ"א** (סי' ג') בשם **המהר"ל** שאסור לחפש הס"ת משבת ליו"ט משום הכנה. וע"י **בשו"ע** (רס"י תקג) שאף מו"ט ראשון של ר"ה לצורך יו"ט שני אסור.

ב. אילו הכנות אסורות

אלא **שהמ"א** (ס"ג) תמה על הרמ"א הנ"ל כי יש הוכחה **מהמהר"ל** גופא **וההג"מ** שלעולם מותר להעמיד השלחנות בבית מפני כבוד יו"ט, אבל לסדרם (והרכבתם להניח הטבלא על הרגלים) אסור, ע"כ. ו**הא"ר** (אות ה') למד כהמ"א בדעת הרמ"א גופא. (ועיי"ש שתמה על המ"א דצ"ע דבמ"א סי' תקי"ד ט"ו) כתב שלהעמיד נרות שעוה לצורך הלילה אסור ע"כ, ו**בספר אמרכל** מצאתי מסדר שלחנו בבית משום כבוד יו"ט (אחרון).

והפמ"ג (א"א שם) כתב ליישב קושית המ"א דהכלל הוא דכל לכבוד יו"ט מותר, כמו להעמיד שולחן בבית שלא יהא נראה כחורבה וכדומה מותר, ואם לאו אסור, ע"כ. (וממילא יוצא שהטעם שאסר המ"א להעמיד הנרות לצורך היינו משום דהוי מעשה לצורך מחר). וכן פסק **המ"ב** (סי' ו') דהסכימו האחרונים דדוקא לסדרן אסור, אבל להביאן מהסוכה לבית מותר, ואם צריך אותם לצורך היום וכן אם צריך לסדר אותם שלא יהא נראה הבית כחורבה מותר לסדר אותם, ע"כ. מבואר שגדר האיסור הוא לערוך הבית לצורך מחר, אבל לסדרו ע"מ שלא יראה כחורבה שרי.

וככל הנ"ל מציינו בהלכות שבת לענין הצעת המטה שכתב **המ"א** (סי' שב ס"ק ו') שמטה העומדת בחדר שדר שם ויש בזיון ודבר מגונה שתעמוד כך מותר להציעה שלצורך שבת הוא, ע"כ. וכן פסק **המ"ב** (שם ס"ק ט).

ג. מו"ט לשבת

וע"י **במהר"ל** (הגהות על הטור סי' ש"ב) בשם **מוה"ר אייזיק שטיין** (ביאורו על הסמ"ג לאוין ס"ה, כ"ב ע"א) שיש משום איסור הכנה מו"ט לשבת (ושם מייירי בענין קיפול טלית). וכן פסק **הא"ר** (אות ה') הביאו **המחצה"ש** (שם ס"ק ו').
אולם **הרע"א** (סי' ש"ב על המ"א ס"ק ו') יצא להוכיח מהא דתנן **בשבת** (ק"ג) דר"י ס"ל דמציעים המיטה מיוה"כ לשבת דשבת קדושתו חמורה אבל לא משבת ליוה"כ, וס"ל שם דחלבי שבת קרבים ביוה"כ אלא דר"ע פליג וס"ל דשניהם שווים וחלבי שבת אין קרבים ביוה"כ ומשמע דס"ל ג"כ דאין מציעים מיוה"כ לשבת, אבל מ"מ כיון דשבת בודאי קדושתו חמורה מו"ט וחלבי שבת קרבים ביום טוב יש ללמוד דמציעין מו"ט לשבת כמו דמותר לר"י מיוה"כ לשבת, ע"כ.

אבל יעויין **בשו"ע** (סי' תט"ז ס"ג) שכתב שאסור לעשות הכנה מו"ט לשבת או משבת ליו"ט אפילו בדיבור. ומשמע דאף בכה"ג יש איסור הכנה. וכן **והא"ר** (סי' תרס"ז אות ה') כתב בשם **המהר"ל** (סדר תפלות יו"ט אות ו') שאסור אפילו לחפש הס"ת מו"ט לשבת מטעם זה. וכן פסק **המחז"ב** (שם אות ב'). והביאו **השער"ת** (סי' תרס"ז אות א'). וכן נקט **התהל"ד** (סי' שב ס"ק ו') ודחה ראיית הרע"א ונקט דאף מו"ט לשבת אסור דאיסור הכנה נוהג אף מקל לחמור.

ד. עירוב תבשילין

אלא שאם מערב עירוב תבשילין מותר לו לבשל לצורך שבת (ולענין הכנות ללא מלאכה למחמירים לעיל, ע"י להלן) כמו ששינו **בביצה** (טו: ז) דיו"ט שחל להיות ערב שבת אם עושה תבשיל מערב יו"ט סומך עליו לשבת. ואמרו **בגמ'** שם מנא הני מילי אמר שמואל דאמר קרא זכור את יום השבת לקדשו זכרוהו מאחר שבא להשכיחו, מאי טעמא אמר רבא כדי שיברור מנה יפה לשבת ומנה יפה ליו"ט דאמר כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת ק"ו מו"ט לחול, ע"כ. וכן הוא **בטשו"ע** (סי' תקד"ב).

ה. להתיר הדלקת הנר

והנה **הרא"ש** (שם סי' טו) הוכיח מהא דאמרו **בביצה** (כ"ב) שמי ששכח לערב עירוב תבשילין אופין לו פת אחת ומבשלין לו קדירה אחת ומחמין לו קיתון אחד ומדליקין לו את הנר, דמי שלא עירב אסור לו אף להדליק את הנר לצורך שבת, לכן נהגו כשמיניח עירוב לומר לאפויי ולבשולי ולאדלוקי ולאטמוני, ואע"פ שלא תיקנו עירוב תבשילין אלא לעיקר סעודה היינו דאין צריך לעשות העירוב אלא מפת ותבשיל שהוא עיקר סעודה אבל צריך להזכיר כל דבר שאסור לעשות בלא עירוב, ע"כ.

וכ"כ **הר"ן** (יא. ברי"ף ד"ה ומדאמרין) ודחה דברי החולקים בזה וכתב שכן דעת בה"ג, וכן משמע **בירושלמי** (פ"ב ה"א), וכן דעת **התוס'** (שם כ"ב) ד"ה ומדליקין) וכתבו שאפילו הניח עירוב אם לא הזכיר הדלקה אסור להדליק לו רק נר אחד.

וע"י **בב"י** (שם) שכת' דנראה שכל זה שלא כדעת **הר"ן** ו**הרמב"ם** (פ"י ה"ח) שהרי לא הזכירו בנוסח דברי העירוב לאדלוקי שרגא, וגם **המרדכי** (סי' תרע"ב) אחר שכתב דעת ר"ת כתב אמנם **בירושלמי** (פ"ב ה"א) אינו מזכיר רק לאפויי ולבשולי, ומ"מ **הרב המגיד** כתב יש מי שהוסיף בנוסח האמירה להדליק את הנר, וכ"כ **בה"ג** (ה"ל יום טוב לו: ז) למיפא ולבשולי ולמיעבד כל צרכין ולאדלוקי שרגא, וכתב **הרשב"א** (ביצה כא: ב) עבה"ק בית מועד ש"ד סי' ב') שכן ראוי לומר, ע"כ.

והשו"ע (שם ס"ג י"ט) כתב דמי שלא עירב מותר להדליק נר של שבת, ויש אוסרים. ו**המ"א** (סי' י"ח) דחה הוכחת הב"י דדעת הר"ן ו**הרמב"ם** להתירא, דלעולם י"ל דהם סוברים דא"צ להזכיר רק עיקר הסעודה וכל שאר מילי גרידי אבתירייהו ובאמת אם לא עירב אסור להדליק וכדעת הרא"ש, ע"כ. וכן נקט **המ"ב** (סי' נ"ה) שבדיעבד אם לא עירב לכתחלה נכון שיקנה לאחרים והם ידליקו לו או יסתפק בנר אחד (ומשמע שמ"מ יש מקום לסמוך להקל בכה"ג).

ז. להתיר עירוב תחומין והצרות

ואיתא **בבבב** (טו: א) ת"ר יום טוב שחל להיות בערב שבת אין מערבין לא ערובי תחומין ולא ערובי חצרות. ופרש"י דטעמא דערובי חצרות כי נראה כמתקן דבר. וטעמא דערובי תחומין משום דמיקני ביתא הוא.

והנה מסתימת דברי הש"ס משמע שאף אם עירב עירוב תבשילין אסור לערב עירוב חצרות. וכ"כ הר"ן (ביצה ט. ברייף ד"ה ת"ר) וביאר דהיינו טעמא כי לא שרו אלא עירובי תבשילין דבר שהוא דומה לתקון סעודה כגון אפייה ובישול, ומיהו דוקא כגון שלא ערב בראשון, אבל אם ערב בראשון מערב ברגליו בשני, ע"כ. **והרא"ה** (ביצה טו: ד"ה ו"א) ביאר דלא מהני עירוב תבשילין אלא להכשיר מלאכה ביו"ט לבשל מיו"ט לשבת דכיון דהכין קצת מיו"ט לשבת מותר לו להרבות בשבילו של שבת, אבל לא להתיר לתקן וכן בירושלמי, ואסיקנא דמתניתא איפכא תנא דרבנן שרו ור' אוסר בכלהו והלכתא כו', ע"כ. אולם **בבבב** (הל' יו"ט סי' ס"ג אות א) כת' שהא דלא מערבין ע"פ בכה"ג היינו כשלא עירב עירוב תבשילין, אבל אם עירב שרי. והביאו **בהגהות אשרי** (ביצה פ"ב סי' ז). והובא פלוגתתם **הדרי משה** (אות א).

והשו"ע בסיו תקכ"ח (סי' א) כת' דיו"ט שחל להיות בער"ש, אין מערבין לא עירובי חצרות ולא עירובי תחומין וכתב עליו הרמ"א ע"פ הר"ן הנ"ל שהדין כן אפילו אם הניח עירוב תבשילין. **והמ"א** (שם סי' א) הביא נימוקו של הר"ן דעירוב תבשילין אינו מתיר אלא צרכי סעודה, ע"כ.

אולם **בבבב** הגר"א (שם) תלה זה בפלוגתא **שבירושלמי** (ביצה שם) א"ר יודן הדא דאת אמר בשלא עשה לו עירובי תבשילין אבל אם עשה לו עירובי תבשילין מותר ר' יוסי בר ר' בון בעי ועירובי תבשילין מתירין את המחיצות. **והערוה"ש** (אות א) הביא מח' הראשונים הנ"ל. **והמ"ב** (שם) פסק כהמ"א הנ"ל דדוקא לצרכי סעודה מועיל עירוב תבשילין. ויעויין להלן.

והרע"א (שם) כת' דנראה ליתן טעם אחר אמאי לא מהני עירוב תבשילין להתיר לערב עירוב חצרות ביו"ט, כי י"ל שעירוב תבשילין אינו מתיר לעשות לצורך שבת רק מה שמותר לעשות ביו"ט לצורך עצמו, וגם שאפשר שיהיה לצורך יו"ט אם יקלעו לו אורחים, אבל לענין עירוב דלא משכחת דבר זה לצורך יו"ט עצמו דעירוב להתיר ביו"ט צריך להיות קודם יו"ט, וגם המעשה דעירוב בוודאי אינו לצורך היום דלא יהיה הטלטול ביומו כיון דלא היה מערב קודם, בכה"ג דוודאי לצורך שבת הוא אין עירוב תבשילין מתיר. ועיי"ש שהביא סמכיים לדבריו.

ז. להתיר הכנות ללא מלאכה (למחמורים לעיל)

והנה לפי **המ"ב** סימן תקכ"ח (שם) שפסק **כהמ"א** הנ"ל דדוקא לצרכי סעודה מועיל עירוב תבשילין. ולפי"ז סידור שלחן, קיפול טלית וכדו' אסורים לצורך מוצאי יו"ר אף אם עירב עירוב תבשילין. וכן דעת **המהז"ב** (סי' תרס"ז אות ב) דלא מהני עירוב תבשילין לשאר הכנות. **והשער"ת** (סי' תרס"ז אות א) הביא בשמו שאסור להכין מיו"ט לשבת (ולא כת' להדיא שהדין כן אף אם עירב).

ועי' **ברע"א** (סי' תרס"ז) שרימו **שהמ"א** בסימן תקכ"ז בשם המהרי"ל סותר דברי עצמו שהרי אסר להכין משבת ליו"ט ומשמע שמיו"ט לשבת מותר ע"י עירוב תבשילין. **והרע"א** לשיטתו שם ס"ל דמיו"ט לשבת מותר ע"י עירוב תבשילין כי שייך ג"כ היתירא דהואיל דמקלעי אורחים ורוצים ללמוד הפרשה שיקראו בשבת, אבל לטעמא דהמ"א שם בשם הר"ן דעירוב תבשילין אינו מתיר אלא צרכי סעודה, א"כ אסור לחפש הסי"ת מיו"ט לשבת. ועמ"ש בגליון סי' ש"ב במג"א סי', ע"כ. ועי' לעיל אות ג' שלדעתו בלא"ה הכנות ללא מלאכה מיו"ט לשבת לא צריכות עירוב תבשילין.

והמהרש"ל (הגהות על הטור סי' ש"ב) בשם **מוה"ר אייזיק שטיין** דטליתות חדשים שרי לקפל ביו"ט שחל בער"ש כשעשה עירוב תבשילין, בחולו של מועד. וכן פסק **הא"ר** (סי' שב אות ח). והביאו **המחצה"ש** (שם סי' ז). וכן מבואר בדברי **הנוב"י** (או"ח תני' סי' כה) הביאו **בדעת תורה למהרש"ם** (סי' תקכ"ח).

אלא דלכאורה צ"ע דלענין קיפול הטלית נקט **הא"ר** דשרי ע"י עירוב תבשילין. **והמ"ב** (סי' שב סי' ז) אחר שהביא דבריו הביא דברי רע"א דהתיר בכה"ג אף בלא עירוב תבשילין, ומשמע מדברי לשון המ"ב שכן עיקר. ומאידך בסימן תקכ"ח (סי' א) פסק **המ"ב** כהמ"א דלא מהני עירוב תבשילין להתיר הכנות. וכן הקשה **בשבט הלוי** (ח"ג סי' סח). ועי' עוד **בשעה"צ** (סי' שב אות כג) שסתם להתיר כהרע"א דלא בעינן עירוב תבשילין בכה"ג. ומאידך **בשעה"צ** בסימן תרס"ז (אות ז) הביא בשם **השע"ת** שמיו"ט לשבת יש איסור הכנה ושוב ציין לדברי הרע"א, ומשמע דלא בירא ליה האי דינא.

שו"ר **בדע"ת** (סי' תקכ"ח על סי' א) שהביא שהמהרש"ל גם סותר דברי עצמו **ביש"ש** (ביצה פ"ב סי' יא) שכת' שהעיקר כהר"ן הנ"ל דעירוב תבשילין אינו מתיר אלא צרכי סעודה. ועיי"ש (סי' תקכ"ח על סי' ב) שיצא ליישב מה שמצינו לענין קיפול הטלית דמתירין ע"י עירוב תבשילין וממה שפסק המ"א בסימן תקכ"ח דעירוב תבשילין לא מתיר אלא צרכי סעודה, ד"ל דשאני בהא דעירוב תחומין דא"א לעשותן בשבת לכן אין עירוב תבשילין מתירו, משא"כ הכא לענין קיפול בגדים, דגם בשבת לצורך שבת מותר לעשותו א"כ לא הוי כ"כ מכין לשבת לכן בעירוב תבשילין יש להתיר, ומי"מ צ"ע, ע"כ. ועיי"ש (סי' תקכ"ח) שהביא דברי הרע"א דס"ל דלעולם א"צ עירוב תבשילין להתיר הכנות. וכתב דעפ"ז יש לדון שהנוהגים לסמוך להכין מיו"ט לשבת ע"י עירוב תבשילין כי לפי הרע"א א"צ ע"ת ובפרט בצרוף דעת האור זרוע הנ"ל דמהני ע"ת.

מתעה יוצא שיש ג' דעות בענין הכנות שאין בהם מלאכה מיו"ט לשבת: א' י"א שאסור לעשות הכנות מיו"ט לשבת ואף עירוב תבשילין לא מועיל להתירם. ב' י"א שעירוב תבשילין מועיל לזה. ג' י"א שהכנות אלו מותרות מיו"ט לשבת אף ללא עירוב תבשילין.

ולמעשה נראה להחמיר אם לא בשעת הדחק שהכנה אסורה בלא עירוב תבשילין כיון שרבים חולקים על הרע"א ואף המ"ב לא הכריע לגמרי כדבריו. ואם עשה עירוב תבשילין נראה שהמיקל יש לו על מי לסמוך.

ה. הכנה לצורכי סעודה (למחמורים לעיל בהכנות מיו"ט לשבת)

והנה **הגר"ז** (סי' תק"א אות א) כת' דאפילו דבר שאין בו מלאכה כלל כגון להדיח כלים וכיוצא בזה אסור לעשות ולהכין ביום טוב לצורך חול ואפילו לצורך שבת שלאחריו אם לא הניח עירובי תבשילין, וכן יש לזהר שלא להביא יין ביום טוב ראשון לצורך קידוש של ליל יו"ט שני וכן לא יחפש בספר תורה ביו"ט ראשון מה שצריך לקרות ביום טוב שני או בשבת שאחר יו"ט אע"פ שהניח עירובי תבשילין שאין עירוב תבשילין מתיר אלא תיקון צרכי סעודת שבת אבל לא שאר הכנות מיו"ט לשבת כמ"ש בסי' שצ"ג, ע"כ. מבואר מדבריו שהכנות שהם לצרכי סעודה כהדחת כלים אע"פ שאין בהם משום מלאכה מועיל להם עירוב תבשילין, ולדעתו שאר דברים שאינם מלאכה לא מועיל להם עירוב תבשילין. וכן פסק **השבט הלוי** (ח"ג סי' סח וחי"ד סי' נא). ועי' **בשרגא המאיר** (ח"ו סי' כ"א אות ב) ו**בבבב** משה (חי"ד סי' מה וחי"ד סי' ב).

מסקנא דינא

א' יו"ט שחל בערב שבת, אין מכינים בו כל מאכל לצורך שבת אלא אם עירב עירוב תבשילין. ב' אין להכין משבת לחול או משבת ליו"ט ומיו"ט ליו"ט שני אף דברים שאין בהם משום מלאכה כסדור השלחן וכדו' (אולם מותר לסדר הבית, להדיח כלים וכדומה לצורך היום). וי"א שאף מיו"ט לשבת אסור לעשות הכנות שאין בהם מלאכה, ויש מקילים. ובשעת הדחק, כגון לצורך אורחים, ניתן להקל. ד' אם עירב עירוב תבשילין יש להתיר הכנות אלו מיו"ט לשבת בפרט כשהם לצורך הסעודה, כגון שטיפת כלים והכנת השלחן לכבוד החג.

ומשכח לה ספק שם לדינא דמי שאינו אוכל ארוז בפסח אסור לו לבשל לאחרים ביו"ט. וכן פסק בספרו **בן איש חי** (פ"ד פרשת צו אות מ"א) דאם הבעל הבית אוכל ארוז בפסח, והמבשל שלו נוהג שלא לאוכלו, אסור לו לבשל ביו"ט לבעל הבית. וה"ה בשאר ימים טובים שאם זה המבשל אכל בשר ביו"ט אסור לבשל חלב לאחרים אא"כ יש שהות ביום שיעבור זמן שש שעות אחר אכילת הבשר.

ג - אולם יעויין **במשנ"ב** (סי' ס"ה) דכתב - ועיין באחרונים דמפקפקים על עיקר דינו דהרמ"א וע"כ ביו"ט הסמוך לשבת אם אין לו אחרים שיבשלו בעבורו מותר לו לבשל לעצמו, וכן אישה משרתת שמתענה ביו"ט גם כן יכולה לבשל לצורך בעל הבית. וביאר **בשה"צ** - דהבית מאיר, המאמ"ר, הנהר שלום

פקפקו על עיקר דברי הרמ"א, [וגם הא"ר בסי' תקצ"ז הביא בשם הגה"מ שחולקים על מהרי"ן], וכתבו דאינו דומה למי שלא עירב מערב יו"ט, דהתם כיון שלא עירב איסור יו"ט חייל עליה, משא"כ בזה שהאיסור לא בא עליו רק משום שאינו יכול לאכול, ודומה זה למי שכבר אחר כדי שביעה והוא סמוך לערב שבדאי לא יצטרך לאכול יותר, וממילא בודאי אסור אז לבשל בחינם, ואפ"ה אי מקלעי אז אנשים אחרים לביתו מותר לבשל בשבילן וה"נ כוותיה.

ועיין עוד בסיו תקצ"ז סי' ג' דכתב - כתבו האחרונים דאף שמבואר בסי' תקכ"ז סי' דהמתענה אסור לבשל לאחרים מ"מ אישה המשרתת בבית בעל הבית ומשועבדת לו [וה"ה אשה שמשועבדת לבעלה לאפות ולבשל בשבילו ואין לה אחר לזה] מותרת לבשל בשבילו. [וציין בשה"צ - א"ר ודרך החיים ומטה אפרים, דלא כמג"א].

ואף דברי המשני"ב לא נאמרו אלא במתענה דאינו יכול לבשל לעצמו כלל. וי"ל דבכה"ג דאינו מתענה אלא אינו אוכל מאכל זה, ס"ל דשרי לכל אדם לבשלו לצורך אחרים. וכמבואר בדברי האחרונים הנוכחים לעיל באות א'.

העולה לדינא - מי שאכל ביו"ט מאכל בשרי, מעיקר הדין יכול לבשל לאחרים מאכל חלבי אע"פ שלא יוכל לאכול ממנו ביו"ט [כגון שאכלה מאכל בשרי מספר שעות קודם מוצאי יו"ט]. ומי"מ בכה"ג שלא יוכל לאכול ממנו ביו"ט אם יכול השני בקל לבשל המאכל החלבי בעצמו עדיף טפי.

פניני מוסר

עניני שבת קודש

זכירת השבת בימי השבוע (ב)

זימון המאכלים המשובחים לשבת - "כתיב בתורה זכור את יום השבת לקדשו, ודרשו בית שמאי שתהא זוכרו מאחד בשבת, נזדמן לך חלק יפה תהא מתקנו לשבת, ואמרו על שמאי הזקן שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, היה מוצא בהמה נאה אומר זו לשבת, מצא אחרת נאה הימנה אוכל הראשונה ומניח השניה על שבת, נמצא שהאכילה היא כדי שתשאר היפה של שבת.

אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה בו שהיה אומר ברוך ה' יום יום יעמס לנו צרכנו.

והסכימו הרבה פוסקים שגם הלל מודה שכדברי בית שמאי עדיפא טפי, אלא שהיה בוטח בה' שבדאי יזמין לו לשבת מנה יפה משאר הימים, וכדי לחזק מדת בטחונו היה נוהג כן, אבל בשאר כל אדם שאין בטחונו חזק כ"כ גם הוא מודה דכשמאי עדיפא טפי.

ופשיטא דבדר שאינו שכיח לקנות כשיזדמן לו דבר שלא יהיה נפסד אזי יניח אותו לשבת". (משנה ברורה סי' ר"ט סי' א)

נערך ע"י מהבר סדרת "עבודת המועדים"

ניתן להאזין לשיעורי הלכה מבעמח"ם שמענתא עמיקתא שליט"א בקול הלשון - טל': 6761* יש להקיש 3-3-1 שלוחה 65

ניתן לתרום דרך "נדרים פלוס" - יש להקיש: 1. קופות נוספות 2. הניכי ישיבות רמות ב' 3. גליון שמענתא עמיקתא



הגליון נתרם בעילום שם להצלחת התורם ומשפחהו - לשאלות והערות ניתן להתקשר לפל' 052-767-0503

© שמענתא עמיקתא - להפצת הגליון במקום מגוריכם או לימודכם נא לשלוח בקשה לדוא"ל: Amikta571@gmail.com

